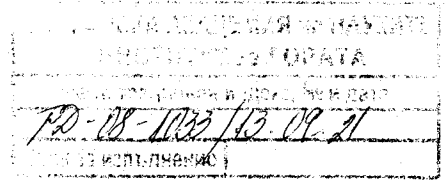


## СТАНОВИЩЕ



върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“

**Автор на дисертационния труд:** инж. Николай Янчев Стоянов, докторант на самостоятелна подготовка

**Тема на дисертационния труд:** „Разпространение, вариабилност и здравословно състояние на видове от р. *Ulmus* в Северна България“

**Член на научното жури:** доц. д-р Георги Хинков Иванов

### 1. Кратко представяне на докторанта

Инженер Николай Стоянов е роден през 1974 г. в град Свищов. Завършва Лесотехнически университет през 1997 г. с отличен успех. През 2008 г. завършва и магистърска програма по „Растителна защита“ в Аграрен университет Пловдив. Работил е както в държавната горска администрация, така и в частния бизнес. Най-голям опит и стаж има в Горска семеконтролна станция София, където е бил експерт около 9 години. През 2017-2019 година е бил директор на Лесозащитна станция София. Участник или ръководител е в няколко проекта, включително един научно-приложен проект към горското ведомство.

### 2. Обща характеристика на дисертацията – обем и структура

Дисертацията съдържа 232 страници, от които в Приложение са 110 стр. Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията. Съдържа всички раздели, които са необходими. В основния текст са поместени 15 таблици и 38 фигури. Голяма част от фигурите всъщност са снимки и онагледяват добре научните резултати. В Приложение са включени допълнително 9 таблици, 9 тематични карти с разпространението на брястовете в Северна България, 28 описания на опитни площи, 43 паспорта на „плюсови“ дървета и други.

### 3. Актуалност на проблема

Темата на дисертационната работа е актуална. През последните 20-30 години в България няма нови проучвания за видовете от род Бряст. През това време докторантът има няколко публикации, където той е водещ автор. Актуалността се обуславя най-вече от факта, че брястовете продължават да съхнат, особено полският и планинският бряст. Пораженията са големи и са причинени от така наречената холандска болест. Това налага установяване на генетичните ресурси и направата на препоръки за тяхното използване, съхраняване и възстановяване. С тези задачи за Северна България се е справил докторантът Николай Стоянов.

### 4. Литературна осведоменост

В дисертацията са цитирани общо 155 литературни източника. От тях 66 са на кирилица (три са на руски език), а останалите 89 са на други езици. Това са заглавия предимно на английски език, но има на немски, френски, испански и други. Цитирани са статии от различни страни и по различно време. Има публикации, които са от началото на

масовото заболяване на брястовете, от 40-те години на двадесети век. Литературният обзор е задълбочен и обхваща всички включени теми на изследване.

### **5. Цел, задачи и методи на изследван**

Основната цел на изследването е: разпространение, вариабилност и здравословно състоянието на генетичния фонд на видовете от род Бряст в Северна България и възможностите за неговото съхраняване по методите *in situ* и *ex situ*.

Поставени са следните научни задачи:

- анализ състоянието на брястовия генетичен фонд и картиране на установените находища;
- проучване на биологичното разнообразие в естествените находища на наличните екотипове и форми;
- отбор, обособяване на семепроизводствени насаждения и плюсови дървета, включването им в Националния регистър на горската семепроизводствена база;
- запазване на ценния генетичен фонд от представители на род *Ulmus* по методите *in situ* и *ex situ*.

### **6. Значимост на получените резултати, интерпретации, онагледеност и изводи**

Получените научни и научно-приложни резултати са значими и актуални. Направените изводи и препоръки са интерпретирани добре и отразяват правилно осъществените изследвания. Представеният материал е разбираем и е на достъпен научен език. Онагледен е с таблици, фигури и снимков материал.

### **7. Приноси на дисертационния труд**

По-важните научно-приложни приноси са:

1. Осъществено е комплексно мащабно проучване върху разпространението на видовете от род *Ulmus* в Северна България. Създадена е информационна база от данни - карти за местоположението на белия, полския, планинския и частично на дребнолистния бряст в изследвания район;
2. Доказана и направена е категоризация на вариабилността на някои морфологични признаци на трите бряста в проучваната територия;
3. Направена е комплексна оценка на здравословното състояние на установените брястови дървета в Северна България;
4. Разработен е лабораторен протокол за *in vitro* размножаване на *Ulmus laevis* и е предложено въвеждането му в програмите по *in situ* и *ex situ* размножаване;
5. За Северна България са селектирани общо 170 плюсови дървета от род *Ulmus* - 79 от полски бряст, 51 от планински бряст и 40 от бял бряст;
6. Предложени са 12 горски подотдела за включване в семепроизводствената база на Република България, като насаждения за семепроизводство;
7. Направени са препоръки за подобряване на технологията за производство на семенищни фиданки и са създадени две опитни култури. Произведени и представени са на горското ведомство фиданки за изграждане на клонов архив от различните видове бряст.

### **8. Критични бележки и въпроси**

Критичните ми бележки са предимно от технически характер – допуснати са дребни правописни грешки и технически пропуски. Дисертацията би изглеждала по-добре, ако картите на горските стопанства бяха заменени с други по-информативни от тези на ИАГ. Климатичната характеристика е доста подробна и търпи известно съкращаване. За

намалвяване обема на дисертацията би могло да се направи обобщение на част от документите в Приложение. Направените бележки ни най-малко омаловажават приносите и качествата на представената дисертация.

#### **9. Оценка на качеството на научните публикации**

Посочени са седем публикации от докторанта Николай Стоянов. Всичките са по тематиката на докторантурата. В два международни доклада, отпечатани в сборници и в списание „Ново знание“ докторантът е самостоятелен автор. В една публикация в реферираното списание „Наука за гората“ е водещ автор. В три реферирани списания, едното от които е в Румъния, инж. Стоянов е втори или трети автор. Някои от статиите са цитирани в български и международни публикации.

#### **10. Личен принос на докторанта**

Дисертацията е лична разработка на докторанта Николай Стоянов. В седемте статии, които е посочил, в четири от тях е самостоятелен или водещ автор. В тези публикации са отразени основните резултати, приноси и препоръки на докторанта.

#### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ:**

Въз основа на усвоените и приложените от докторанта различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи, съм на мнение, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на уважаемото Научно жури да гласува положително и да присъди на инж. Николай Янчев Стоянов образователната и научна степен **“доктор”** в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“.

Дата:  
10.09.2021 г.

**ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТ**

(доц. д-р Георги Хинков Иванов)